

Zápis zo zasadania Slovenského národného komitétu astronomického (SNKA),

dňa 19. novembra 2021

prostredníctvom video konferencie

Prítomní: doc. RNDr. Rudolf Gális, RNDr. Mária Hajduková, PhD., doc. RNDr. Leonard Kornoš, PhD., RNDr. Ján Rybák, CSc., doc. RNDr. Juraj Tóth, PhD., Mgr. Martin Vaňko, PhD.

Ospravedlnení: RNDr. Ivan Dorotovič, CSc.

Hostia: Mgr. Peter Gömöry, PhD.

Program

1. Zastúpenie Slovenskej republiky v Riadiacej rade časopisu Astronomy and Astrophysics (A&A)
  - A) - Prechod časopisu na 'Open Access' a s tým súvisiace zmeny pre sponzorujúcu organizáciu
  - B) - Memorandum o voľbe zástupcu Slovenskej republiky v Riadiacej rade časopisu
  - C) - Zmena štatútu SNKA - Článok 8
2. Návrhy na ďalších juniorských členov IAU
3. Rôzne

Priebeh zasadania

Zasadanie otvorila a viedla dr. Hajduková.

k jednotlivým bodom:

1. Zastúpenie Slovenskej republiky v Riadiacej rade časopisu A&A

Dr. Hajduková pripomenula motiváciu vytvorenia Memoranda, dohodnutú na zasadaní SNKA 5. 11. 2020 a informovala o zmene, ktorá odvtedy nastala v časopise A&A.

A) Prechod časopisu na 'Open Access' (OA)

V úvode zhrnula základné informácie o záväzkoch inštitúcií Slovenskej republiky (SR) k A&A. Finančné záväzky pozostávajú z dvoch častí. Prvá sa týka členského príspevku sponzorskej organizácie vo výške 1480,- Eur, ktorý umožňuje bezplatne publikovať v A&A autorom zo všetkých organizácií v SR. 75% tohto poplatku platí Astronomický ústav (AsÚ) Slovenskej akadémie vied (SAV) a 25% Fakulta matematiky fyziky a informatiky (FMFI) Univerzity Komenského v Bratislave (UK). Druhý poplatok vo výške 3315,- Eur platí AsÚ za predplatné A&A, ktoré umožňuje prístup pracovníkom AsÚ k obsahu časopisu. Dr. Hajduková skonštatovala, že obidva poplatky boli na rok 2022 zaplatené.

Pri prechode A&A na OA nastávajú problémy pri platbe za predplatné. Neočakáva sa významné navýšenie členského príspevku, avšak model prechodu „Subscribe to open“ predpokladá, že v predplatnom budú pokračovať všetky členské štáty. Obsah časopisu sa stáva voľný pomocou príspevkov predplatiteľov. Prechod na OA by nebol možný bez predplatiteľských príspevkov pri zachovaní členského poplatku. Pokračovať v predplatnom nie je podmienkou zotrvania členskej krajiny v riadiacej rade A&A. Pokiaľ pokles predplatiteľov A&A nebude signifikantný, nebude sa meniť výška členského ani pre krajinu, v ktorej žiadna z inštitúcií nebude pokračovať s predplatným. Ak výrazne poklesne počet predplatiteľov, A&A bude musieť zvyšovať výšku členského poplatku.

Dr. Gömöry zdôraznil, že na základe platných zákonov v SR nie je možné zaplatiť zo štátnych prostriedkov niečo, čo je OA, teda zadarmo. To môžu robiť súkromné inštitúcie.

Doc. Gális súhlasil, že predplatné v prípade OA nie je možné zaplatiť zo štátnych prostriedkov.

Dr. Hajduková poznamenala, že na zasadaní riadiaceho rade A&A sa riešil dokument, ktorý by vysvetľoval, že platba predplatného bude v podstate umožňovať voľný obsah. Nastolila otázku, či nie je možné nájsť iné zdroje než grantové prostriedky, z ktorých by sa platil poplatok za predplatné časopisu.

Dr. Gömöry zopakoval, že to si nemôžu dovoliť štátne inštitúcie, ako je AsÚ SAV, ale iba neštátne inštitúcie ako napr. Max Planck Institute. Ďalej pokračoval, že dnes sa nevieme vyjadriť k budúcej situácii po prechode A&A na OA, bude to závisieť od navýšenia členského poplatku, či ho budeme schopní zaplatiť, prípadne podieľať sa na platbe z viacerých inštitúcií v SR. Ak nie, každý, kto bude chcieť publikovať v A&A, si bude musieť z grantových prostriedkov vyčleniť financie na zaplatenie publikovania.

Dr. Rybák pripomenul, že A&A nepatrí medzi časopisy platené centrálné zo štátneho rozpočtu.

Doc. Gális položil otázku riaditeľovi AsÚ SAV, dr. Gömörymu, či AsÚ SAV ostane sponzorujúcou organizáciou aj do budúcnosti, vzhľadom ku pripravovanému memorandu, v ktorom sa táto informácia nachádza.

Dr. Gömöry odpovedal, že na rok 2022 je predplatné zaplatené, pretože ešte sa neuskutočnil prechod A&A na OA. Predplatné po prechode na OA ale AsÚ SAV nebude môcť hrať. K ďalším poplatkom vo vzťahu k A&A sa dnes nevie konkrétne vyjadriť. Platba za členské totiž zatiaľ nie je predmetom diskusie, keďže výška členského sa na rok 2022 nemení. Pre ďalšie obdobie bude postup závisieť od aktuálnej výšky členského. AsÚ SAV má ambíciu podieľať sa na platbe členského spoločne s ostatnými organizáciami, ktoré sa venujú na Slovensku astronómii, kým výška členského nepresiahne neúnosnú hranicu. O detailoch spojených s platbou členského v budúcnosti je ale potrebné diskutovať. Gömöry potvrdil, že AsÚ napriek všetkému zostáva sponzorujúcou organizáciou. Tento fakt je uvedený v zmluve s Radou A&A.

Doc. Tóth konštatoval, že podpisom Memoranda vyjadríme ochotu vyriešiť situáciu v budúcnosti.

B) Memorandum

Doc. Gális konštatoval, že v texte Memoranda urobil niekoľko malých opráv preklepov a pod. Tiež konštatoval, že v tomto roku zrejme k podpisu nepríde z časových dôvodov. Napr. z jeho

strany je potrebné osloviť vedenie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Dr. Gömöry navrhol spresniť spôsob voľby zástupcu v Rade A&A v bode 7 Memoranda.

Po širšej diskusii sa urobila úprava bodu 7. Doc Gális rozpošle novú verziu Memoranda na pripomienkovanie.

Dr. Hajduková uzavrela rozpravu k tomuto bodu a skonštatovala, že k podpisu memoranda dôjde po finalizácii textu memoranda a potom, ako budú zúčastnené strany k podpisu pripravené, predpokladaný termín je január 2022.

C) Zmena štatútu SNKA - Článok 8

Dr. Hajduková konštatovala, že zmena štatútu SNKA sa urobí po podpise Memoranda všetkými zainteresovanými stranami. Zároveň sa pridajú nové články štatútu SNKA, ktoré navrhol a pripravil doc. Gális a týkajú účasti SR v dvoch nových úradoch IAU, v Úrade pre popularizačné aktivity (IAU Office for Astronomy Outreach) a v Úrade pre vzdelávanie astronómie (IAU Office of Astronomy for Education).

2. Návrhy na ďalších juniorských členov IAU

Dr. Hajduková informovala, že za nových juniorských členov do IAU sú navrhnutí dvaja mladí pracovníci z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Pavol Gajdoš a Miroslav Fedurco, ktorým už poslala link na vyplnenie aplikačného formulára.

Dr. Gömöry sa spýtal, prečo neboli navrhnutí aj kandidáti z AsÚ a poznamenal, že v Oddelení fyziky Slnka je vhodným kandidátom Martin Benko.

Dr. Hajduková konštatovala, že po výzve všetkým členom SNKA odoslanej 4. 10. 2021 neobdržala žiadne iné návrhy. Dodala, že termín predkladania návrhov končí až 15. 12. 2021, takže zaradí M. Benku z AsÚ medzi uchádzačov a pošle mu link na prihlasovací formulár. Následne v SNKA prebehne schvaľovanie kandidátov.

3. Rôzne

Doc. Gális informoval, že ako oficiálny zástupca SNKA sa zúčastnil pracovných stretnutí Valného zhromaždenia IAU. Tiež informoval, že niektoré štáty navrhli svojich čestných členov do IAU. Aj u nás sú ľudia hodní tohto postu, preto by bolo vhodné čestných členov IAU navrhnúť. Najbližšia príležitosť predkladať návrhy bude za 3 roky, preto by v dostatočnom predstihu mala prebehnúť k tejto téme diskusia v SNKA.

Dr. Hajduková informovala, že časopis A&A zaviedol oceňovanie najlepšej PhD. práce, a konštatovala, že by sa tejto súťaže mohli zúčastniť aj naši doktorandi. Materiály ohľadom súťaže rozpošle členom SNKA.

V Bratislave 26. 11. 2021

zapísal L. Kornoš

doplnil a overil M. Hajduková